

**УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ЗАПОРІЗЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ»
ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

Кафедра фізичної культури і спорту

**Методичні пояснення щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 1-11 класів з
предмета «Фізична культура» в 2011-2012 навчальному році**

Шановні колеги.

Звертаємо Вашу увагу на вкрай важливе питання – оцінювання навчальних досягнень учнів з предмета «Фізична культура».

Спочатку про вимоги, які зазначені рядом державних нормативних документів.

- 1) Наказ Міністерства охорони здоров'я України та Міністерства освіти і науки України 20.07.2009 № 518/674. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 17 серпня 2009 р. за № 773/16789.**

В «Інструкції про розподіл учнів на групи для занять на уроках фізичної культури» зазначено, що оцінювання учнів, які за станом здоров'я віднесені до різних медичних груп, здійснюються відповідно до вимог навчальних програм для цього контингенту учнів (пункт 13 Інструкції).

Для учнів підготовчої медичної групи фізичне навантаження характеризується поступовим збільшенням без здачі нормативів (додаток 1 до Інструкції).

Для учнів спеціальної медичної групи фізична підготовка проводиться за спеціальними програмами з урахуванням характеру та ступеня відхилень. Заняття проводяться вчителем фізичної культури з наданням індивідуальних завдань безпосередньо на уроках (додаток 1 до Інструкції).

- 2) Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України. Наказ №329 від 13 квітня 2011 року. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 11 травня 2011 р. за №566/19304 «Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти».**

«Обов'язковому оцінюванню підлягають навчальні досягнення учнів з предметів інваріантної складової навчального плану закладу» (пункт 4 Наказу).

Пункт 5 Наказу. **«Заклад може використовувати інші системи оцінювання навчальних досягнень учнів за погодженням з місцевими органами управління освітою.** При цьому оцінки з навчальних предметів за семестри, рік, результати державної підсумкової атестації переводяться у бали відповідно до цих Критеріїв. До інших систем оцінювання може відноситися рейтингова система, яка сприяє формуванню ключових компетентностей і створює можливості для: підвищення мотивації учнів до самонавчання та самооцінювання; розширення можливості в індивідуальній підготовленості учнів на кожному етапі навчального процесу; підвищення об'єктивності оцінювання не лише протягом навчального року, а й за весь період навчання; градації значущості балів, які отримують учні за виконання різних видів робіт (самостійна робота, підсумкова робота, творча робота, олімпіади, виставки, конкурси творчих робіт, науково-дослідні й художні проекти, діяльність в органах учнівського самоврядування, у соціально-корисних проектах тощо).

З метою оцінювання індивідуальних досягнень учнів може бути використаний метод оцінювання портфоліо.

Портфоліо - це накопичувальна система оцінювання, що передбачає формування умінь учнів ставити цілі, планувати і організовувати власну навчальну діяльність; накопичення різних видів робіт, які засвідчують рух в індивідуальному розвитку; активну участь в інтеграції кількісних і якісних оцінок; підвищення ролі самооцінки.

Таке оцінювання передбачає визначення критеріїв для включення учнівських напрацювань до портфоліо; форми подання матеріалу; спланованість оцінного процесу; елементи самооцінки з боку учня тощо.

Впровадження рейтингової системи оцінювання та методу оцінювання - портфоліо здійснюється з урахуванням рекомендацій МОНмолодьспорту».

3) Методичні рекомендації МОН України щодо вивчення фізичної культури в 2011-2012 навчальному році.

«Оцінювання учнів, віднесених до основної групи, здійснюється відповідно до вимог, визначених навчальними програмами.

Залікові навчальні нормативи складають тільки учні основної медичної групи, які на момент прийняття нормативу не скаржаться на погане самопочуття та стан здоров'я.

Оцінка за виконання нормативу не є домінуючою під час здійснення тематичного, семестрового чи річного оцінювання.

При оцінюванні навчальних досягнень з фізичної культури також враховуються: особисті досягнення учнів протягом навчального року; ступінь активності учнів на уроках; залучення учнів до занять фізичною культурою в позаурочний час; участь у спортивних змаганнях усіх рівнів.

Учні 1-11 класів, які за результатами медичного огляду віднесені до підготовчої та спеціальної медичної групи, відвідують обов'язкові уроки з фізичної культури, але виконують корегувальні вправи та вправи для загального фізичного розвитку, які їм не протипоказані. Окрім того, за наявності умов, для учнів спеціальних медичних груп організовуються два додаткових заняття, які проводить учитель фізичної культури. Таким учням можна виставляти поточну оцінку за знання і техніку виконання корегувальних вправ (за сприятливих для учня умов), а наприкінці навчального семестру (року) у класному журналі ставиться «зараховано».

4) Основні вимоги щодо ведення класних журналів (5-11 класи). Фізична культура.

Оцінювання досягнень учнів, які за станом здоров'я віднесені до спеціальних медичних груп:

рекомендується поточне оцінювання за теоретико-методичні знання, техніку виконання корегувальних вправ та виконання завдань уроку (за сприятливих для учня умов) (на користь учня);

не виставляється оцінка за орієнтовні навчальні нормативи, тему, семестр чи рік (у клітинці слід писати «зар.» чи «зв.»);

оцінка виставляється за орієнтовний навчальний норматив, тему, I, II семестр та річна, а також у свідоцтво чи атестат у вигляді «зар.»;

якщо оцінено хоча б один семестр (бально), то виставляється оцінка (цифрою) за рік, але при виставленні враховуються інтереси дитини (на користь дитини);

для учнів, які за станом здоров'я взагалі звільнені від занять фізкультурою, «зв.» ставиться тільки за орієнтовний навчальний норматив, тему, I чи II семестри та за рік.

Оцінювання досягнень учнів основної групи:

Орієнтовні навчальні нормативи:

контрольні нормативи відмінено — **Є ОРІЄНТОВНІ НАВЧАЛЬНІ НОРМАТИВИ;**

оцінки за орієнтовні навчальні нормативи виставляються у журнал під датою, коли проводилася здача цього нормативу;

якщо учень в день здачі орієнтовного навчального нормативу був відсутній, то в журналі в цій клітинці ставиться «н», а оцінка виставляється у наступній вільній клітинці; учень має право перездати орієнтовний навчальний норматив у визначений учителем час, хоча графі «Скоригована» після орієнтовного навчального нормативу **не залишаємо**, тому в клітинку за орієнтовний навчальний норматив виставляємо остаточну оцінку; оцінка за орієнтовний навчальний норматив не є домінуючою при виставленні тематичної, семестрової та річної оцінок; ні в якому разі не приймаються орієнтовні навчальні нормативи в учнів, звільнених від уроків фізкультури, віднесених за станом здоров'я до спеціальних медичних чи підготовчих груп (напроти їх прізвища слід писати «зар.» чи «зв.»); з 1 вересня по 1 жовтня приймати будь-які нормативи заборонено; орієнтовний навчальний норматив учитель має право змінювати (збільшувати чи зменшувати), враховуючи індивідуальні, статеві та вікові особливості учня.

Тематичне оцінювання:

тематичне оцінювання проводиться після кожного модуля програми, але модулі можна розбивати на 2-3 підтеми і проводити періодичне тематичне оцінювання; тематична оцінка виставляється до класного журналу в колонку без дати з надписом **Тематична** — (ні в якому разі не «За тему», «ГО», «ТА»); при виставленні тематичної оцінки враховуються всі види навчальної діяльності, що підлягали оцінюванню протягом вивчення теми, поточні оцінки та оцінки за орієнтовні навчальні нормативи; оцінка за орієнтовні навчальні нормативи не є домінуючою: враховується теоретико-методичні знання учня, уміння учня продемонструвати виконання вправи, виконання завдань уроку, участь у позакласній та позашкільній фізкультурно-оздоровчій та спортивно-масовій роботі і т.д. При цьому проведення окремої тематичної атестації при здійсненні відповідного оцінювання не передбачається; якщо учень (учениця) був (ла) відсутній (я) на уроках протягом вивчення теми, у відповідну клітинку замість оцінки за **Тематичну** виставляється **н/а (не атестований (а))**, для дітей, які за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи — «Зар.», для звільнених від занять з фізичної культури — «Зв.»; тематична оцінка не підлягає коригуванню.

Семестрова оцінка:

семестрова оцінка виставляється без дати до класного журналу в колонку з надписом **I семестр, II семестр**; семестрове оцінювання здійснюється на основі тематичних оцінок (при цьому мають враховуватися динаміка особистих навчальних досягнень учня (учениці) з предмета протягом семестру, важливість кожного модуля, тривалість вивчення кожного з модулів, складність змісту тощо); якщо учень (учениця) був (ла) відсутній (я) на уроках протягом семестру, у відповідну клітинку замість оцінки за **I семестр** чи **II семестр** виставляється **н/а (не атестований (а))**, для дітей, які за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи — «Зар.», для звільнених від занять з фізичної культури — «Зв.»; семестрова оцінка підлягає коригуванню. Скоригована семестрова оцінка виставляється без дати у колонку з надписом **Скоригована** поруч із колонкою **I семестр, II семестр**. Колонки для виставлення скоригованих оцінок відводяться навіть за відсутності учнів, які виявили бажання їх коригувати. У разі, якщо учневі не вдалося підвищити результати, запис у колонку **Скоригована** не робиться; скоригована семестрова оцінка за I семестр виставляється до початку II семестру, за підсумками II семестру — не пізніше 10 червня поточного навчального року.

Річна оцінка:

виставляється в колонку **Річна** без зазначення дати, не раніше, ніж через три дні після виставлення оцінки за II семестр;

річне оцінювання здійснюється на основі семестрових або скоригованих семестрових оцінок;

у разі коригування учнів оцінки за II семестр, річна оцінка їм виставляється не пізніше 10 червня поточного року;

у випадку не атестації учня (учениці) за підсумками двох семестрів у колонку **Річна** робиться запис **н/а (не атестований (а))**.

річна оцінка коригуванню не підлягає.

Записи у журналі:

записи проводяться пастою чорного кольору, чітко й охайно;

на сторінках журналу не допускаються будь-які виправлення. У разі помилкового або неправильного запису поряд робиться правильний, який засвідчується підписом керівника навчального закладу та скріплюється печаткою.

на сторінках журналу не повинно бути ніяких інших поміток (крапки, позначки «с\г», «зв.» і т.д.

Права сторінка журналу:

Правильно записувати на правій стороні журналу: Зміст уроку (наприклад):

- 12/09 Розучування техніки бігу на короткі дистанції. Розвиток швидкості.
- 27/11 Настільний теніс. Техніка виконання нападаючих ударів.
- 15/12 Баскетбол ОНН: штрафний кидок. Навчальна гра.

завдання додому записується на кожний урок (ні в якому разі не можна записувати домашнє завдання на два-три уроки);

у разі проведення здвоєних уроків дата і тема кожного уроку записуються окремо; повністю запис у рядку «Прізвище, ім'я, по батькові» учителя.

Ліва сторінка журналу:

дата проведення занять записується дробом із скісною лінією, чисельник якого є датою, а знаменник — місяцем поточного року (05/09, 12/10, 14/02 і т.д.);

відсутність учня (учениці) на уроці позначається літерою **н**.

1-4 класи

Оцінювання досягнень учнів, які за станом здоров'я віднесені до спеціальних медичних груп:

проводиться поточне, тематичне та семестрове (річне) оцінювання за 12-бальною системою (на користь учня).

Оцінювання досягнень учнів основної групи:

рекомендовано ставити поточні оцінки учням тих класів, у яких виставляються оцінки; виконання учнями перших класів та других класів за I семестр контрольних навчальних нормативів не оцінюється, вони подані для визначення фізичного розвитку учнів і дають змогу вчителю побачити, які корективи необхідно внести, відносно окремого учня, в навчально-виховний процес, якщо показники фізичного розвитку будуть нижче зазначених. Облік (фіксація) контролю у формі оцінок у балах ведеться вчителем у особистому журналі.

Оцінювання орієнтовних навчальних нормативів:

контрольні нормативи відмінено — **Є ОРІЄНТОВНІ НАВЧАЛЬНІ НОРМАТИВИ;**

оцінки за орієнтовні навчальні нормативи виставляються у журнал під датою, коли проводилася здача цього нормативу;
 якщо учень в день здачі орієнтовного навчального нормативу був відсутній, то у журналі в цій клітинці ставиться «н», а оцінка виставляється у наступній вільній клітинці;
 учень має право перездати орієнтовний навчальний норматив у визначений учителем час, хоча графі «Скоригована» після орієнтовного навчального нормативу **не залишаємо**, тому в клітинку за ОНН виставляємо остаточну оцінку;
 оцінка за орієнтовний навчальний норматив не є домінуючою при виставленні тематичної, семестрової та річної оцінок;
 ні в якому разі не приймаються орієнтовні навчальні нормативи в учнів звільнених від уроків фізкультури, віднесених за станом здоров'я до спеціальних медичних чи підготовчих груп (напроти їх прізвища слід писати «зар.» чи «зв.»);
 з 1 вересня по 1 жовтня приймати будь-які нормативи заборонено;
 орієнтовний навчальний норматив учитель має право змінювати (збільшувати чи зменшувати), враховуючи індивідуальні, статеві та вікові особливості учня.

Ведення сторінок журналу:

на лівій сторінці журналу дату записуємо як звичайний дріб: $\frac{4}{09}$, $\frac{10}{10}$, $\frac{21}{12}$ і т.д.

на правій сторінці журналу дату записуємо через крапку: 4.09, 10.10, 21.12 і т.д.

Домашнє завдання з фізичної культури у початкових класах не задається і не записується на сторінках журналу.

5) Додаток № 19 до наказу МОН України № 371 від 05.05.2008р.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з фізичної культури

При оцінюванні навчальних досягнень учнів основної групи за показником навчального нормативу визначають рівень навчальних досягнень (низький, середній, достатній, високий), а потім за технічними показниками виконання рухової дії та теоретичними знаннями виставляють оцінку в балах (таблиця).

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів	Показники навчальних нормативів	Бали
Учень (учениця) має фрагментарні уявлення з предмета; розрізняє та виконує відповідно до вимог лише елементи фізичних вправ	Низький	1
	Середній	4
	Достатній	7
	Високий	10
Учень (учениця) виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу, наводить приклади; техніка виконання фізичних вправ має незначні відхилення від встановлених вимог, які аналізуються та виправляються з допомогою вчителя	Низький	2
	Середній	5
	Достатній	8
	Високий	11
Учень (учениця) володіє узагальненими, міцними знаннями з предмета; має достатню тактичну підготовку для виконання навчальних завдань; має системні навички техніки виконання фізичних вправ, що відповідають встановленим вимогам	Низький	3
	Середній	6
	Достатній	9
	Високий	12

Таким чином, спираючись на вимоги зазначених вище нормативних документів, слід ще раз акцентувати увагу на особливості оцінювання навчальних досягнень учнів з різним станом здоров'я.

Учні, які за результатами поглибленого медичного огляду віднесені до підготовчої медичної групи

- засвоюють програмовий матеріал поступово; навчальний процес організовується за умови включення окремих рухових дій та вправ, пов'язаних із обмеженням максимального фізичного навантаження учнів (у залежності від характеру та ступеня відхилень у здоров'ї);
- оцінювання навчальних досягнень таких учнів повинно проводитись диференційовано;
- сутність диференційованого підходу до оцінювання навчальних досягнень учнів підготовчої групи полягає в тому, що вони отримують бали на уроці за теоретичні знання, правильне технічне виконання рухових дій з урахуванням ступеня засвоєння вмінь та формування навичок;
- таким учням виставляється оцінка до журналу в цифровому еквіваленті;
- учитель має розробити альтернативну (бонусну, рейтингову, порт фоліо тощо) методику оцінювання навчальних досягнень таких учнів і затвердити її на педраді та у відділі освіти.

Учні, які за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи (за результатами медичного огляду)

- обов'язково повинні відвідувати основні уроки фізичної культури, на яких виконують фізичне навантаження середнього та нижче середнього рівня, фізичні вправи та рухові дії, які їм не протипоказані відповідно до виду захворювання чи відхилення в стані здоров'я;
- за роботу на уроках фізичної культури учні спеціальної медичної групи отримують поточну оцінку, яку вчитель виставляє до власного робочого зошиту в цифровому еквіваленті;
- на підставі позитивних поточних оцінок такі учні за тему, семестр, навчальний рік отримують «зараховано» (в журналі фіксується – «зар.»);
- в разі, якщо поточні оцінки в таких учнів були незадовільні, або відсутні, або такі учні зовсім не відвідували урок, учитель ставить тематичну (семестрову річну) оцінку у вигляді фрази «не зараховано» («н/з»).

Під час оцінювання навчальних досягнень усіх учнів необхідно:

- здійснювати індивідуальний та диференційований підхід;
- дотримуватись теоретико-методичних основ предмета;
- враховувати рівень фізичного розвитку, фізичної підготовленості та стан здоров'я учня;
- конкретизувати навчальні завдання, визначені змістом Програми;
- урахувати динаміку особистих навчальних досягнень учня;
- застосовувати прозорість отриманої оцінки (дати учню стисле пояснення, аналіз).

Одним із критеріїв оцінювання учнів усіх медичних груп (основної, підготовчої, спеціальної) має бути їхня обов'язкова присутність на уроках (не менше ніж 75% часу від усієї тривалості навчання упродовж теми, семестру та навчального року). В разі відсутності учня в термін вивчення теми до журналу йому виставляється **н/а**.

Якщо під час оцінювання навчальних досягнень учнів основної медичної групи визначається середній арифметичний показник, то під час виставлення семестрової оцінки вчитель бере до уваги реальні теперішні досягнення учня, виставляє оцінку без врахування можливих низьких рівнів досягнень у попередній термін навчання. Наприклад, упродовж вивчення теми «Легка атлетика» учень отримав тематичну **8**. Під час проходження теми «Баскетбол» учень хворів і не зміг відвідувати навчальний закладі певний термін. При цьому на уроках він з'явився наприкінці вивчення теми, однак був тимчасово звільнений. Тому вчитель виставляє тематичну «Зв.». Потім розпочалося вивчення теми «Бадмінтон». Учень успішно працював на уроках з цієї теми, виконував усі вимоги та орієнтовні навчальні нормативи на високий та достатній рівень, приймав участь у фізкультурному святі школи. Вчитель виставляє цьому учневі тематичну **12**. Зважаючи, що зараз цей учень продемонстрував значні навчальні досягнення з предмета «Фізична культура», вчитель має підставу виставити йому семестрову **10 чи 11**.

Організація навчально-виховного процесу з фізичної культури вимагає від учителя бездоганного знання нормативно-правового та інформаційно-методичного забезпечення, до якого входять:

спільний наказ Міністерства охорони здоров'я України та Міністерства освіти і науки України від 20 липня 2009 р. № 518/674 «Про забезпечення медико-педагогічного контролю за фізичним вихованням у загальноосвітніх навчальних закладах» (http://www.19school.in.ua/?page_id=1976);

наказ МОН України від 01.06. 2010 р. № 521 «Про затвердження Правил безпеки під час проведення занять з фізичної культури і спорту в загальноосвітніх навчальних закладах» (http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/8948);

наказ МОНмолодьспорту України від 13.04.2011 № 329 «Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти» (<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0566-11>);

постанова Головного державного санітарного лікаря України від 14.08.2001 р. № 63 «Державні санітарні правила і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу ДСанПіН 5.5.2.008-01» (<http://ruoord.kharkivosvita.net.ua/doc/harch/09.htm>);

лист Міністерства освіти і науки України від 20.03.2009 р. № 1/9-182 «Щодо особливостей застосування контрольних навчальних нормативів і вимог з фізичної культури у загальноосвітніх навчальних закладах» (http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/3467);

інструкція про розподіл учнів на групи для занять на уроках фізичної культури, затверджена наказом МОН України, МОЗ України від 20.07.2009р. № 518/674 (<http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0773-09>);

методичний порадище, який подано на блозі кафедри фізичної культури і спорту (www.kfkis-zp.bljgspot.com);

періодичний науково-методичний журнал кафедри фізичної культури і спорту «Урок фізичної культури – урок культури здоров'я» (№1 - 2011; № 1(2) – 2012).

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

На засіданні кафедри ФКіС ЗОІППО

Протокол № 8 від 12.12.2011

Завідувач кафедри О.П.Аксьонова

Т. 061-2334053

067-9014908